

MINISTERUL AFACERILOR EXTERNE
Procesul de la Curtea Internațională de Justiție pentru delimitarea spațiilor maritime în
Marea Neagră (*România c. Ucraina*)

REZUMATUL PLEDOARIILOR ROMÂNIEI LA CIJ

RUNDA A II-A

Luni, 15 septembrie 2008

- I. Discurs introductiv al agentului României pentru CIJ, Bogdan Aurescu**
- II. Frontiera delimitată în jurul Insulei Șerpilor, James Crawford**
- III. Irelevanța „actelor statale” în zona supusă delimitării, Cosmin Dinescu**
- IV. Critica liniei de delimitare a Ucrainei, precum și a interpretării date de Ucraina coastelor relevante și zonei relevante. Existența unui acord de delimitare parțială în jurul Insulei Șerpilor, James Crawford**
- V. Frontiera maritimă din jurul Insulei Șerpilor, reprezentată pe hărțile folosite în argumentație, Simon Olleson**
- VI. Digul Sulina, Daniel Muller**

Pledoaria I

Discurs introductiv al agentului României pentru CIJ

Bogdan Aurescu, Agent al României pentru CIJ

Luni, 15 septembrie 2008

Context general: Discursul introductiv al Agentului României pentru CIJ, Bogdan Aurescu, din runda a II-a a pledoariilor României în procesul de delimitare a spațiilor maritime în Marea Neagră trasează liniile generale de răspuns al României la pledoariile susținute de Ucraina săptămâna trecută, și combate, pe fond, argumentele ucrainene care s-au referit la raționamentele expuse acum două săptămâni în pledoariile agentului României.

„Ucraina se străduiește să distragă atenția acestei Curți de la lipsa ei de argumente în susținerea construcției liniei sale spre chestiunea lungimii țărmurilor, care a devenit acum alpha și omega în acest caz, mantra sa”, a arătat Agentul României. Lungimea coastelor nu poate fi considerată nici circumstanță relevantă în delimitare, în contextul geografic specific zonei în dispută, nici o justificare a echității liniei definitive, așa cum ar dori Ucraina. De asemenea, a punctat Bogdan Aurescu, deși Ucraina susține acum că nu își bazează cazul pe Insula Șerpilor, ca element central în delimitare, ci că România ar pune accentul pe aceasta formațiune maritimă, în propria metodă de delimitare a Ucrainei primul pas este să traseze linia de echidistanță chiar între Insula Șerpilor și coasta românească. Această abordare transformă o coastă minusculă, de numai 300 de metri, a unei formațiuni maritime neintegrate în țărmul ucrainean, într-un substitut pentru întreaga coastă relevantă a Ucrainei pentru acest proces de delimitare maritimă, a arătat Agentul României la CIJ.

Bogdan Aurescu a arătat că singura strategie a Ucrainei în pledoariile sale a fost repetiția aceluiași argumente. *„Unica „regulă” pe care se întemeiază argumentația Ucrainei este „repetiția”, regula de aur a publicității. Am numărat nu mai puțin de 68 de situații când reprezentanții Ucrainei au menționat „diferența accentuată a lungimilor coastelor” sau o formulă similară”, a spus Bogdan Aurescu.*

Și totuși, afirmația Ucrainei că întreaga sa coastă ar trebui luată în considerare în delimitare contrazice atât normele de drept, cât și contextul geografic din acest caz. Reprezentanții Ucrainei nu au spus nimic despre motivele și modul în care deplasează linia de echidistanță provizorie pentru a ajunge la propunerea lor finală. Ucraina nu a explicat nici cum se ajunge la situația în care linia finală propusă Curții în această delimitare coincide cu linia propusă României în timpul negocierilor, în ciuda faptului că acum Ucraina pretinde să recunoască metoda de delimitare a CII, internațional recunoscută, iar atunci trasa linia după o „metodă” proprie, care nu respecta regulile de delimitare stabilite bilateral în 1997, a arătat Bogdan Aurescu.

Soluția de delimitare propusă de România la CII este construită în mod corect și rezonabil, a afirmat Bogdan Aurescu. Sunt cel puțin trei seturi de argumente juridice care determină traseul liniei de delimitare în vecinătatea Insulei Șerpilor. Este vorba despre argumente care rezultă dintr-o analiză juridică atentă a faptelor și care indică, toate, necesitatea ignorării acestei formațiuni maritime în procesul de delimitare a spațiilor maritime. Toate evidențele, în fapt și în drept, arată că Insula Șerpilor are dreptul doar la cele 12 mile marine de mare teritorială, deja alocate prin acordul româno-sovietic din 1949, a arătat Agentul României pentru CII.

Trecând în revistă din nou argumentele României cu privire la modul de delimitare a spațiilor maritime, Bogdan Aurescu a arătat că frontiera maritimă în jurul Insulei Șerpilor a fost trasată prin Procesele Verbale dintre România și URSS în 1949, documente în vigoare și între România și Ucraina. Existența acordului este demonstrată de numeroase hărți emise chiar de instituții de stat ucrainene.

În al doilea rând, Agentul României a reiterat faptul că Insula Șerpilor este o formațiune maritimă izolată, neintegrată în coasta Ucrainei, ceea ce înseamnă că nu poate fi considerată relevantă pentru trasarea liniei provizorii de echidistanță în procesul de delimitare maritimă.

În al treilea rând, Insula Șerpilor, după toate dovezile istorice și științifice, române, ucrainene sau internaționale, este o stâncă, în sensul articolului 121, alineatul 3 din Convenția privind dreptul mării. Astfel, această formațiune maritimă nu are drept la platou continental sau zonă economică exclusivă, deoarece caracteristicile sale naturale nu pot susține viața sau o economie proprie. Ucraina nu a reușit să aducă argumente viabile pentru a demonstra contrariul în pledoariile sale, la fel cum nu a reușit să schimbe condițiile naturale ale formațiunii maritime prin măsurile de dezvoltare artificială recente, a arătat Bogdan Aurescu.

„Mai mult, necesitatea unui caracter echitabil al soluției de delimitare maritimă în acest caz implică luarea în considerare a transferului Insulei Șerpilor, în 1948, în condiții legale dubioase (...), ca și maniera arbitrară în care a fost determinată frontiera maritimă în 1949”, a spus Agentul României. Efectele injuste ale acestui fapt istoric nu trebuie perpetuate prin acordarea unei importanțe nemeritate Insulei Șerpilor în prezenta delimitare maritimă.

Bogdan Aurescu a reiterat faptul că Procesele Verbale semnate de România și URSS pentru a stabili frontiera maritimă, inclusiv în jurul Insulei Șerpilor, sunt în vigoare și în relația bilaterală dintre Ucraina și România. Ele nu sunt, așa cum a pretins Ucraina în pledoariile sale, „tratate mai puțin formale”. Deși au un caracter mai degrabă tehnic, aceste documente au fost semnate, ca orice alt tratat bilateral. Aceste documente, a continuat Bogdan Aurescu, nu au un caracter de acord tacit, cum au afirmat, eronat, reprezentanții Ucrainei. Textele sunt clare, a spus Bogdan Aurescu. În ciuda încercărilor Ucrainei de a provoca confuzie prin lectura în fața Curții a unor variante diferite de traducere, ele afirmă același lucru: frontiera maritimă agreată de cele două părți merge pe arcul de cerc de 12 mile marine în jurul Insulei Șerpilor, lăsând formațiunea maritimă de partea URSS și apele din afara acestui cerc României.

Chiar și lăsând la o parte frontiera maritimă deja determinată în jurul Insulei Șerpilor, oricum această formațiune maritimă nu poate juca vreun rol în prima etapă a trasării liniei de delimitare maritimă (trasarea liniei provizorii de echidistanță), a arătat Bogdan Aurescu. România a demonstrat în pledoariile sale că, în jurisprudența internațională, formațiuni maritime cu caracteristici similare Insulei Șerpilor (izolată față de coastă) nu au putut fi considerate puncte de bază pentru trasarea liniei de echidistanță.

Nici programele întreprinse de Ucraina pe Insula Șerpilor, comparate de Agentul României cu „satul lui Potemkin”, nu au reușit să transforme caracteristicile naturale, intrinsece locului, sau statutul juridic al Insulei Șerpilor. Aceste acțiuni nu pot avea incidență în prezentul proces, din toate motivele arătate în pledoariile României de acum două săptămâni, a mai arătat Bogdan Aurescu. Dimpotrivă, ele rămân o recunoaștere împotriva propriilor interese, deoarece prin măsurile ucrainene, motivate de necesitatea de a „crea” condiții de viață pe Insula Șerpilor, guvernul ucrainean recunoaște că aceste condiții nu există, a accentuat Bogdan Aurescu. El a arătat că Ucraina nu a reușit, în pledoariile sale, să conteste numeroasele probe aduse de România pentru a dovedi toate acestea.

În loc să argumenteze fundamentat contra dovezilor aduse de România, Ucraina s-a limitat la discreditarea superficială a probelor din propria presă: articolele scrise de jurnaliști ucraineni, care atestă caracterul de stâncă al Insulei Șerpilor, și care au fost folosite de România în pledoariile sale, a arătat Agentul României pentru CIJ. Mai mult, Ucraina a folosit traduceri diferite ale propriilor documente scrise depuse la Curte, pretinzând că ele au fost greșit traduse în prima fază, de propriii lor experți.

Bogdan Aurescu a reiterat caracterul ilegal, împotriva Articolului 1 din Tratatul de Pace de la Paris, al Protocolului din 1948 prin care URSS prelua Insula Șerpilor. Efectele inechitabile ale nedreptăților istorice nu trebuie extinse prin acordarea unei importanțe exagerate, în prezenta delimitare maritimă, Insulei Șerpilor. Contrar celor afirmate de Agentul Ucrainei, Volodymyr Vassylenko, faptele istorice sunt relevante pentru că ele contribuie la găsirea unei soluții echitabile, a arătat Bogdan Aurescu.

Tot contrar celor susținute de Volodymyr Vassylenko, în pledoaria sa de săptămâna trecută, Bogdan Aurescu a arătat că, în negocierile care au condus la semnarea Tratatului de bază și a Acordului Conex, din 1997, România și Ucraina s-au înțeles asupra unui “pachet de negociere”: prin acesta, Ucraina a acceptat să nu se folosească de această formațiune în delimitarea maritimă. Bogdan Aurescu a arătat că acest „pachet”, conform practicii diplomatice, nu putea fi marcat expres în textul Tratatului, dar el rezultă din acesta. De altfel, reprezentanții Ucrainei au recunoscut în pledoariile lor că poziția României, care susținea că spațiul maritim al Insulei Șerpilor trebuie limitat la cel mult 12 mile marine, era bine cunoscută și înainte de încheierea Tratatului.

Pledoaria II
Critica liniei de delimitare propusa de Ucraina
Profesorul James Crawford, Universitatea din Cambridge
Luni, 15 septembrie 2008

Context general: Profesorul James Crawford demonstrează caracterul arbitrar, inequitabil, neconform dreptului internațional al liniei de delimitare cerută de Ucraina la CIJ.

- Ucraina nu oferă nicio justificare pentru linia propusă de ea pentru delimitare, nu explică cum ajunge această linie să nu respecte nici configurația coastei României, nici contextul geografic general al zonei.
- De altfel, a notat profesorul Crawford, Ucraina nu a explicat în niciun fel linia sa de delimitare, sau metoda prin care ajunge la o asemenea pretenție. *„Domnul Bundy, Sir Michael Wood și doamna Malintoppi au atacat succesiv argumentul meu despre frontiera maritimă deja trasată prin Procesele verbale din 1949. Cei trei au petrecut de trei ori mai mult timp pentru combaterea argumentului prezentat de mine decât am petrecut eu să îl prezint. (...) Pentru justificarea liniei de delimitare au alocat exact 3 minute”*, a spus James Crawford.
- Profesorul James Crawford a arătat Curții că există două întrebări fundamentale care ar trebui puse: cum se raportează linia de echidistanță la Insula Șerpilor și efectul pe care această formațiune l-ar avea asupra liniei definitive.
- Profesorul Crawford a arătat că Insula Șerpilor nu are cum să influențeze nici linia provizorie de echidistanță, nici linia definitivă de delimitare.
- Profesorul Crawford a folosit multiple argumente tehnice și juridice pentru a arăta importanța distincției între coaste adiacente și coaste opuse, pe care România o face în propunerea ei de delimitare, în timp ce Ucraina nu o face.
- În final, James Crawford a arătat că linia propusă de Ucraina este una arbitrară. Ucraina nu a reușit să explice metoda sa de delimitare. Aceeași linie este una neconformă cu dreptul internațional, deoarece nu respectă nici principiul echității, nici principiile metodologiei folosită în jurisprudența internațională pentru delimitări. Aceeași linie nu respectă nici măcar contextul geografic de la care ar trebui să pornească.

Pledoaria III

Irelevanța „actelor statale” în zona supusă delimitării

Cosmin Dinescu, co-agent al României pentru CIJ

Luni, 15 septembrie 2008

Context general: Cosmin Dinescu combate, în pledoaria sa, alegațiile Ucrainei, referitoare la activitățile statale exercitate de cele două state în zona aflată în dispută.

„Ucraina nu a reușit să demonstreze că aceste activități statale sunt conforme, în fapt sau în drept, cu criteriile necesare pentru a le considera circumstanțe relevante, capabile să aibă un impact asupra delimitării noastre. De asemenea, Ucraina nu a reușit nici să construiască un argument solid în sprijinul noii sale afirmații, privind procesele verbale din 1949”, a afirmat Cosmin Dinescu.

Cosmin Dinescu a arătat că Ucraina și-a schimbat, în timpul pledoariilor, poziția referitoare la activitățile statale din zona în dispută, pe care o expusese în documentele scrise depuse la CIJ, recunoscându-și astfel slăbiciunea propriilor argumente. Dacă în pledoariile scrise Ucraina se referea la activitățile întreprinse de ea însăși în această zonă, pretinzând că ele ar putea fi considerate drept circumstanțe relevante în delimitare, acum mută atenția către activitățile întreprinse de România în zonă și încearcă să demonstreze că ele, nefiind exercitate în interiorul zonei în dispută, arată nevaliditatea proceselor verbale care fixează frontiera maritimă din jurul Insulei Șerpilor. *„În această nouă piesă actorul principal este reprezentat de activitățile statale ale României, sau, mai degrabă, așa cum ar dori Ucraina să credem, de inexistența lor”, a spus Cosmin Dinescu.*

Reprezentanții Ucrainei nu s-au referit decât o dată, în pledoariile lor, la vechiul argument al activităților statale din zona în dispută ca fiind eventuale circumstanțe relevante pentru delimitarea maritimă.

Totuși, a arătat Cosmin Dinescu, și acest nou argument al Ucrainei este unul artificial, fără substanță. Co-agentul României a arătat că, în cazul activităților statale din zona în dispută, Ucraina afirmă, în mod fals, că singurele activități ale României ar fi fost concesiunile petroliere de după 1990. Cosmin Dinescu a adus în fața Curții dovezi clare, din studii științifice, care demonstrează multiplele activități de explorare efectuate de România în zona în dispută și care contrazic afirmația Ucrainei că România nu ar fi exercitat acte statale în zonă.

Cosmin Dinescu a amintit faptul că singura concesiune ucraineană a unui perimetru din apropierea zonei în dispută făcută înainte de 1997, data încheierii Tratatului de bază dintre cele două state, este concesiunea *Delphin*. Celelalte două au fost făcute în condițiile în care Tratatul era deja în vigoare, și fuseseră stabilite de comun acord coordonatele exacte ale zonei aflate în dispută (cele două state au convenit să nu exercite activități de exploatare în zonă până când diferendul nu este soluționat). De altfel, aria aflată în dispută era cunoscută celor două părți cu mult înainte de încheierea Tratatului. Documentele diplomatice schimbate între cele două părți în anul 1995 clarificau deja pretențiile României și Ucrainei referitoare la platoul continental și zona economică exclusivă.

Cosmin Dinescu s-a referit și la data critică a diferendului, data cristalizării disputei, arătând că, în dreptul internațional, dacă există un diferend între două state, trebuie fixată o dată a cristalizării sale. De altfel, chiar CIJ a afirmat acest lucru, în deciziile sale din cazuri anterioare. Așadar, argumentul Ucrainei, afirmat în fața Curții de Loretta Malintoppi, expert internațional reprezentant

al Ucrainei, conform căreia o astfel de dată nu ar juca niciun rol în procesul de delimitare este eronat, a arătat Cosmin Dinescu. De asemenea, el a desființat și afirmația reprezentantei Ucrainei conform căreia o eventuală dată a cristalizării conflictului ar fi 2004, data sesizării CIJ de către România.

De altfel, a spus Cosmin Dinescu, cele două părți au admis în repetate rânduri că diferendul nu a apărut nici în 2004, când România a sesizat CIJ și nici măcar în 1997, data încheierii Tratatului dintre cele două state. Nu numai corespondența diplomatică purtată înainte de 1997 (1993-1995) între România și Ucraina demonstrează acest fapt, dar însuși Agentul Ucrainei pentru CIJ, Volodymyr Vassylenko a recunoscut în discursul său introductiv că acest diferend era cunoscut Ucrainei chiar de la data independenței ei, ca stat successor al URSS. *„Atât Ucraina, ca successor al URSS, cât și România, au moștenit o problemă complicată”*, a spus Volodymyr Vassylenko în discursul său, citat de Cosmin Dinescu. Co-agentul României a concluzionat că disputa datează dinainte de data independenței Ucrainei, deci în niciun caz nu se poate spune că data cristalizării diferendului ar fi 2004. Totuși, a arătat Cosmin Dinescu, pentru necesitățile prezentului demers de delimitare maritimă, România susține că data critică a diferendului cu Ucraina poate fi fixată cel mai târziu în anul 1995, an în care cele două părți și-au comunicat reciproc pretențiile exacte la platou continental și zonă economică exclusivă în Marea Neagră.

În ceea ce privește concesiunile petroliere, Cosmin Dinescu a explicat că România a avut un comportament precaut în ceea ce privește locația acestor concesiuni deoarece URSS a contestat, în finalul anilor 1970, semnificația proceselor verbale pe care le încheiase cu România începând cu 1949. Țara noastră și-a reafirmat constant poziția, de-a lungul timpului, afirmând că frontiera maritimă din jurul Insulei Șerpilor este stabilită, prin procesele verbale, pe arcul de cerc de 12 mile marine din jurul formațiunii maritime. Faptul că una dintre părți a contestat un document cu care fusese înainte de acord, nu înseamnă că acest procese verbale nu există, a spus Cosmin Dinescu.

Co-agentul României a desființat argumentul Ucrainei conform căruia concesiunile sale petroliere ar fi localizate în zona în dispută, urmând linia de delimitare cerută de Ucraina și, ca atare, ar trebui luate în considerare ca circumstanțe relevante în trasarea liniei definitive. *„O simplă privire la harta cu locațiile (acestor concesiuni) ajunge pentru demonstrarea contrariului”*, a spus co-agentul României pentru CIJ. Concesiunile Ucrainei nu urmează linia de delimitare cerută la CIJ, ci acoperă doar o mică parte a zonei în dispută.

În ceea ce privește activitățile de prevenire a braconajului ale gardei de coastă, pe care Ucraina pretinde că le-ar fi exercitat în zona în dispută, Cosmin Dinescu a reiterat nerelevanța lor juridică, datorată faptului că au fost efectuate după data cristalizării diferendului.

Pledoaria IV

Frontiera delimitată în jurul Insulei Șerpilor

Profesorul James Crawford, Universitatea din Cambridge
Luni, 15 septembrie 2008

Context general: Discursul profesorului James Crawford desființează punct cu punct argumentele aduse de Ucraina (pledoaria reprezentantului Ucrainei, Sir Michael Wood) împotriva existenței unei frontiere maritime, deja determinate prin Procesele verbale din 1949 și ulterioare, între URSS și România, pe arcul de cerc de 12 mile marine din jurul formațiunii Insula Șerpilor.

Existența frontierei maritime deja trasate prin Procesele verbale româno-sovietice din 1949 nu este un argument nou al României, așa cum a susținut reprezentantul Ucrainei, Sir Michael Wood, în pledoariile sale, a arătat profesorul Crawford. De exemplu, în 1997, când România a notificat la Secretariatul ONU punctele de bază care definesc marea sa teritorială, a depus o hartă pe care arcul de cerc din jurul Insulei Șerpilor, frontiera deja trasată în 1949, este perfect reprezentat.

În ciuda revenirilor obsesive ale reprezentanților Ucrainei asupra încercării de a aduce contra-argumente la existența frontierei maritime deja trasate în jurul Insulei Șerpilor, Sir Michael Wood, consilier al Ucrainei, susținea că România are „o sarcină grea” în a dovedi existența acestei frontiere. Profesorul Crawford a subliniat că România nu trebuie să dovedească nimic, deoarece Procesele verbale generale din 1949, reconfirmate de acte succesive în 1949 și 1961 (Tratate referitoare la regimul frontierei), 1963 și 1974 (Procese verbale), există și sunt în vigoare, iar Ucraina și România sunt obligate să le respecte. De aceea, a susținut profesorul James Crawford, aceste Procese verbale nu trebuie dovedite, ci interpretate. Iar interpretarea lor corectă este aceea că fixează o frontieră maritimă pe arcul de cerc din jurul Insulei Șerpilor (12 mile marine).

Profesorul Crawford a atras atenția asupra diferenței dintre prezentul caz și cel invocat de Ucraina pentru a-și susține argumentul, *Nicaragua v. Honduras*, unde Curtea era chemată să constate existența unui acord tacit între părți. Or, în cazul România c. Ucraina nu există un acord tacit și un asemenea argument nu poate fi invocat.

Așadar, nu există dubiu în ceea ce privește acordul dintre România și URSS din 1949. Profesorul Crawford a demonstrat Curții că România și URSS au căzut de acord, la semnarea acelor Procese verbale, asupra frontierei dintre state, mergând dincolo de marea teritorială a României. Această frontieră este clar reprezentată în Catalogul de hărți anexat acestor Procese verbale, unde sunt clar înscrise spațiile maritime ale URSS și Republicii Populare România, a arătat James Crawford. În aceste condiții, prezumția Ucrainei, că Procesele verbale din 1949 au trasat doar frontiera de stat (terestră și mare teritorială) este fundamental greșită.

Sir Michael Wood, reprezentant al Ucrainei, încerca să evite, în pledoaria sa, acest fapt evident, presupunând că cele două părți ar fi avut de gând să delimiteze o „posibilă” viitoare mare teritorială a României. „Ucraina este forțată să apeleze la prezumții în pledoariile ei din simplul motiv că nu există nicio dovadă care să îi susțină argumentul”, a spus James Crawford.

Profesorul Crawford a arătat clar că nu există nicio indicație în Procesele verbale din 1949, sau în actele succesive referitoare la frontiera dintre România și URSS, că părțile s-ar fi gândit la o „posibilă” viitoare mare teritorială a României. Dacă s-ar fi dorit doar delimitarea frontierei până la limita mării teritoriale de 12 mile a României ar fi trebuit să existe în text o indicație referitoare la o asemenea intenție, or așa ceva nu există, a spus James Crawford. Nici atribuirea spațiilor maritime

în hărțile anexate documentelor nu indică o astfel de intenție. Așadar România și URSS nu intenționau să stabilească o prezumtivă „posibilă” viitoare mare teritorială a României, ci să traseze clar frontiera maritimă dintre cele două state dincolo de limita de 12 mile marine a mării teritoriale.

Toate acestea dovedesc fără doar și poate că România și URSS au căzut de acord în 1949 asupra frontierei maritime dintre cele două state mult dincolo de marea teritorială a României, mergând pe arcul de cerc din jurul Insulei Șerpilor, a arătat profesorul Crawford.

După ce a demonstrat incorectitudinea prezumțiilor ucrainene că Procesele verbale din 1949 nu ar fi delimitat și frontiera maritimă dincolo de marea teritorială a României, profesorul Crawford a analizat limita până la care Procesele verbale din 1949 delimitează frontiera maritimă dintre România și URSS.

Ucraina presupune, în mod greșit, că Procesele verbale și Harta 134 din catalogul de hărți atașat lor, nu fac decât să „marcheze” frontiera de stat. Dar textul documentelor dovedește că părțile au delimitat frontiera maritimă și dincolo de ultimul semn de frontieră marcat.

Referitor la Harta 134 din Catalogul anexat Proceselor verbale, profesorul Crawford a arătat că scopul acesteia nu era acela de a arăta limita până unde merge delimitarea frontierei maritime ci doar să ilustreze semnele de frontieră relevante. De altfel, reprezentantul Ucrainei a recunoscut că acesta este scopul Hărții 134.

În ceea ce privește argumentul ucrainean, conform căruia inexistența frontierei maritime din jurul Insulei Șerpilor ar fi dovedită de nerecunoașterea acesteia în Tratatul privind regimul frontierei din 2003, unde cele două părți au fixat Punctul „F” ca punct limită care marchează intersecția mărilor teritoriale ale celor două țări, profesorul James Crawford a arătat că, la momentul negocierii Tratatului din 2003, diferendul dintre cele două state era deja unul vechi, iar negociatorii nu au inclus acest subiect sensibil pe agendă. Totuși, aceasta nu demonstrează invaliditatea Proceselor verbale din 1949, a subliniat profesorul.

James Crawford a adăugat că, deși Ucraina nu dorește să recunoască acest fapt, Planșele I și V, hărți care atestă prelungirea frontierei maritime dincolo de punctul de frontieră 1439, și deci în jurul Insulei Șerpilor, sunt parte integrantă a catalogului de hărți atașat Proceselor verbale generale din 1949. James Crawford a folosit chiar indexul acestui catalog pentru a demonstra Curții acest fapt, contrar afirmației Ucrainei că aceste planșe ar fi „dubioase”.

Nu în ultimul rând, profesorul Crawford a arătat că existența frontierei maritime din jurul Insulei Șerpilor este dovedită prin numeroase hărți elaborate de autorități statale după încheierea Proceselor verbale din 1949. În aceste circumstanțe, România nu greșește cu nimic atunci când afirmă că o frontieră maritimă generală a fost trasată pe un arc de cerc de 12 mile marine în jurul Insulei Șerpilor.

Profesorul James Crawford a arătat că Ucraina nu a răspuns în pledoariile sale celor mai importante două chestiuni cu care este confruntată Curtea în acest caz: care este efectul configurației coastelor celor două state, independent de Insula Șerpilor, și care ar fi efectul Insulei Șerpilor asupra delimitării.

În ceea ce privește prima chestiune, profesorul Crawford a afirmat că punctul de plecare în delimitarea maritimă prezentă este trasarea unei linii de echidistanță între coastele relevante ale celor două state, după cum a arătat și în pledoariile sale anterioare. În ceea ce privește efectul Insulei Șerpilor, James Crawford a arătat că efectul acestei formațiuni nu poate depăși frontiera în jurul mării sale teritoriale de 12 mile marine deja trasată.

Astfel, a arătat James Crawford, linia de echidistanță intersectează arcul de cerc din jurul Insulei Șerpilor în Punctul X, așa cum s-a arătat în pledoariile României de săptămâna trecută. Punctul X este ultimul punct al liniei de delimitare constituită de arcul de cerc care înconjoară Insula Șerpilor, punct reprezentat în mod constant pe hărțile elaborate de România, fosta URSS, Ucraina sau de state terțe. Profesorul Crawford a arătat însă că judecătorii CIJ sunt cei care vor decide în final punctul exact la care linia de echidistanță trebuie să intersecteze arcul de cerc din jurul Insulei Șerpilor.

În finalul pledoariei sale, profesorul James Crawford a arătat că CIJ este competentă, sub incidența paragrafului 4(h) din Acordul Conex la Tratatul politic de bază dintre România și Ucraina, să rezolve chestiunea generală a delimitării spațiilor maritime ale celor două state în Marea Neagră.

Cele două părți, România și Ucraina, au fost de acord să se adreseze CIJ pentru întreaga problemă a delimitării în Marea Neagră: o linie care poate delimita marea teritorială a Insulei Șerpilor de platoul continental și zonele economice exclusive ale României din exteriorul arcului de cerc de 12 mile din jurul Insulei Șerpilor. Aceasta este abordarea conformă cu dreptul internațional, a subliniat profesorul Crawford.

Pledoaria V

Frontiera maritimă din jurul Insulei Șerpilor, reprezentată pe hărțile folosite în argumentație

*Simon Olleson, cercetător la Universitatea din Cambridge și la Institutul Britanic de Drept
Internațional și Comparat
Luni, 15 septembrie 2008*

Context general: Simon Olleson răspunde din partea României argumentelor aduse de Ucraina împotriva hărților folosite de echipa română pentru susținerea argumentației juridice.

Ucraina nu a fost capabilă să arate Curții Internaționale de Justiție nicio hartă care să contrazică argumentația României, a arătat Simon Olleson. Reprezentantul Ucrainei, Sir Michael Wood, nu a făcut decât să afirme că hărțile prezentate de România sunt copiate după documente sovietice mai vechi (din 1957) sau că hărțile publicate de propriile instituții oficiale ale Ucrainei au fost realizate de cartografi care „și-au făcut de cap”, a subliniat Simon Olleson. „Ceea ce spune Sir Michael se poate reduce la fraza „deși agențiile noastre cartografice oficiale au produs și publicat aceste hărți oficiale care reprezintă frontiera maritimă, în diferite ocazii, noi nu am vrut asta””, a spus Simon Olleson.

Cea mai veche hartă din argumentația României este cea din 1957, produsă de Uniunea Sovietică la scurt timp după încheierea Proceselor verbale din 1949. Această hartă este o dovadă incontestabilă a frontierei deja trasate în jurul Insulei Șerpilor.

Ucraina nu și-a fundamentat în niciun fel supoziția că toate hărțile succesive celei din 1957 erau realizate exclusiv pe baza unor copii ale acelei hărți sovietice. Documentele cartografice succesive celei sovietice din 1957, folosite de România, nu sunt, în niciun caz, identice, a arătat Simon Olleson.

De altfel, simplul fapt că Ucraina încearcă să-și nege propriile hărți, publicate de propriile instituții autorizate, demonstrează că România are un argument puternic în aceste documente cartografice, a arătat expertul britanic.

Reprezentantul Ucrainei, Sir Michael Wood, a discreditat, în pledoaria sa, chiar Institutul Hidrografic de Stat al Ucrainei, parte a Ministerului ucrainean al transporturilor și comunicațiilor afirmând că hărțile publicate de această instituție provin din „cărți cu ilustrații”, a arătat Simon Olleson. De asemenea, tot reprezentantul Ucrainei contrazice Fabrica Militară Cartografică din Kiev când discreditează harta publicată de această instituție și folosită de România. Toate aceste hărți, realizate de experți cartografi ai URSS și ai Ucrainei arată clar frontiera maritimă delimitată în jurul Insulei Șerpilor.

„Harta rămâne o confirmare a realității geografice, mai ales când statul afectat negativ de evidențele hărții a fost chiar cel care a produs și publicat acel document, chiar împotriva propriilor interese”. Aceasta este decizia CIJ în cazul *Malaysia/Singapore*, a arătat Simon Olleson. Așadar, argumentele Ucrainei împotriva hărților publicate chiar de ea sunt contrazise și de deciziile anterioare ale CIJ.

Simon Olleson a notat că reprezentantul Ucrainei nu a prezentat Curții în timpul pledoariei sale nicio hartă folosită de România, mulțumindu-se să descrie frontiera maritimă înscrisă în aceste documente ca un „cârlig” în jurul Insulei Șerpilor. Deși este o constatare amuzantă, această

descriere nu constituie un argument care să contrazică existența frontierei maritime, a spus Simon Olleson.

El a trecut în revistă, proiectând pe ecranul din Sala Palatului Păcii din Haga, câteva din cele peste 30 de hărți folosite de România în argumentația sa. Hărțile au fost publicate între 1957 și 2007 de autorități sovietice, ucrainene, române sau ale altor state europene. Toate aceste hărți reprezintă frontiera maritimă fixată de România și URSS prin Procesele verbale generale din 1949 și sunt dovezi puternice ale argumentației României.

Argumentul Ucrainei, conform căruia hărțile publicate de Uniunea Sovietică ar fi fost intenționat eronate, indicând o frontieră „unilaterală” în jurul Insulei Șerpilor din motive de securitate, este o pură speculație, a arătat Olleson. Ipoteza speculativă a Ucrainei este oricum contrazisă de hărțile în sine, care, dacă ar fi fost făcute pentru motive de securitate, ar fi reprezentat frontiera ca un cerc complet în jurul Insulei Șerpilor, pentru a arăta limitele zonei securizate, nu ca pe un „cârlig”, a subliniat Simon Olleson.

Pledoaria VI

Digul Sulina

*Daniel Müller, cercetător la Centrul de Drept Internațional din Nanterre, Universitatea Paris
Ouest Nanterre-La Défense
Luni, 15 septembrie 2008*

„Mult zgomot pentru nimic”, așa a caracterizat Daniel Muller argumentul Ucrainei conform căruia digul Sulina ar fi o construcție artificială, conform afirmațiilor reprezentantului Ucrainei, Rodnam Bundy, care nu ar trebui folosită în delimitarea maritimă ca punct de bază de pe coasta României.

Daniel Muller a observat în pledoaria sa că Ucraina se contrazice: dorește să discrediteze digul Sulina, ca punct de bază al coastei române pentru delimitarea maritimă în curs, dar folosește, în propria metodă de delimitare, același dig pentru a construi propria sa linie de așa-zisă echidistanță.

Există câteva argumente foarte clare care demontează argumentul Ucrainei despre invaliditatea digului Sulina, ca punct de bază, a arătat Daniel Muller. Deși este o construcție făcută de mâna omului, așa cum a observat corect reprezentantul Ucrainei, digul Sulina este o instalație portuară permanentă, parte integrantă a unui sistem portuar, care, conform articolului 11 din Convenția asupra dreptului mării de la Montego Bay, poate fi folosită ca punct de bază în delimitări maritime.

Mai mult, digul Sulina este o instalație portuară integrată în coasta română, și nu mai poate fi considerată o caracteristică artificială a acesteia, a arătat Daniel Muller, mai ales că fără acest dig portul Sulina nu ar putea funcționa.

Așadar, a arătat Daniel Muller, digul Sulina a devenit *de jure* și *de facto* parte integrantă a coastei române. În drept, Convenția din 1982 definește astfel de instalații portuare ca părți integrante ale coastei. În fapt, la capul digului Sulina s-a format natural o insulă de nisip, pământ românesc, pe care este amplasat farul digului.

Daniel Muller a mai arătat că, deși este construit de mâna omului, această construcție a fost determinată de natură, de condițiile naturale specifice zonei (Delta Dunării). Aluviunile aduse de Dunăre în zona Deltei nu ar permite desfășurarea activității în portul Sulina, de unde și construcția digului Sulina. De asemenea, aceleași condiții naturale specifice unei delte au condus la apariția insulei de nisip de la capătul digului, a arătat Daniel Muller.

Daniel Muller a arătat importanța digurilor în delimitările maritime, folosind printre altele exemplul digului Zeebrugge din Belgia, care, ca și digul Sulina a constituit un punct de bază în delimitarea maritimă dintre această țară și Olanda, din 1996.

România a notificat la ONU digul Sulina, ca punct de bază, a amintit Daniel Muller, și nici Ucraina, nici vreun alt stat nu a contestat acest fapt. De asemenea, el a subliniat că digul nu poate fi comparat sub nicio formă cu Insula Șerpilor, comparație implicită în pledoariile Ucrainei. Digul Sulina, spre deosebire de stânca Insula Șerpilor, este o continuare integrată a coastei române, a cărei proiecție în mare generează spații maritime la care România este îndreptățită, a spus Daniel Muller.